

UPRAVA ZA INDIREKTNO - NEIZRAVNO OPOREZIVANJE
УПРАВА ЗА ИНДИРЕКТНО ОПОРЕЗИВАЊЕ

ПОВЕЉА О ПРАВИМА И ОБАВЕЗАМА ОБВЕЗНИКА ИНДИРЕКТНИХ ПОРЕЗА

Јуни 2020. године

Садржај

Увод	3
Поступак индиректног опорезивања	4
Права пореских обвезника	5
Право на поступање службеника УИО са поштовањем и уважавањем	5
Право на информисаност	5
Право на професионалне услуге и помоћ	5
Право на непристрасан и фер третман	6
Право на тајност и заштиту података	6
Право на поврат новчаних средстава	6
Право на подношење измијењене пореске пријаве	6
Право на изјашњење	6
Право на слободан приступ информацијама у посједу УИО	7
Право на примједбе на рад службеника	7
Право на жалбу и судску заштиту	7
Обавезе пореских обвезника	8
Обавеза на упис у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза	8
Обавеза на сарадњу са УИО	8
Обавеза вођења и чувања пословних књига и евиденција	8
Обавеза подношења пријава у прописаним роковима	8
Обавеза обавјештавања пореског органа о промјени података у Јединственом регистру обвезника индиректних пореза	9
Обавеза омогућавања увида у пословне књиге и документацију	9
Обавеза обрачунавања и плаћања обавеза у прописаном року	9
Закључак	10

Увод

Управа за индиректно опорезивање (у даљем тексту: УИО) је једини орган у Босни и Херцеговини који је мјеродаван за спровођење законских прописа о индиректном опорезивању, као и политике коју утврди Савјет министара на приједлог Управног одбора. Исто тако, УИО је надлежна за наплату и расподјелу индиректних пореза на територији Босне и Херцеговине.

Стратешко опредјељење УИО је модерна, кредибилна и услужно оријентисана пореска управа. Сви порески обвезници дужни су испуњавати своје законом прописане обавезе, а задатак УИО, као органа задуженог за примјену прописа, је да обезбиједи повјерење обвезника у систем и да их подстакне на добровољно поштовање законских прописа.

Вриједности које УИО у свом раду промовише су проактивност, транспарентност, услужна оријентисаност у раду, те једнак третман за све пореске обвезнике. Уважавајући постављене вриједности, желимо да ојачамо **повјерење и узајамно поштовање између УИО и пореских обвезника у БиХ**, а самим тим и унаприједимо добровољно поштивање прописа.

Како би УИО свој задатак извршила ефикасно потребно је да службеници УИО, али и порески обвезници познају и разумију темељна права и обавезе, те да се успостави и развија однос међусобног повјерења.

С тим у вези, УИО доноси Повељу о правима и обавезама обвезника индиректних пореза. Наиме, Повеља сумира основна права и обавезе из система индиректног опорезивања.

Сврха Повеље је да Вам се као пореском обвезнику на једноставан и разумљив начин објасни која су Ваша права и обавезе у поступку индиректног опорезивања.

Осим наведеног, иста треба да Вам укаже на начин, на који можете заштитити своја права, те да Вам омогући да спознате савремене и више стандарде наших услуга.

Надамо се да ће ова Повеља унаприједити нашу сарадњу са Вама као обвезнику индиректних пореза, те да ће се будућа сарадња темељити на међусобном уважавању и поштовању.

Поступак индиректног опорезивања

Поступак индиректног опорезивања је посебан управни поступак у коме се утврђују права и обавезе УИО и обвезника индиректних пореза, а уређен је Законом о поступку индиректног опорезивања и посебним законима о појединим врстама индиректних пореза. На питања која нису уређена овим законима сходно се примјењују одредбе закона којим је уређен управни поступак и инспекцијски надзор.

Овај поступак примјењује се на сва лица која су обавезна плаћати индиректне порезе или обрачунавати и плаћати индиректне порезе за другог пореског обвезника или обављати друге послове у вези са разрезом пореза обвезника индиректних пореза.

УИО је обавезна обезбиједити јединственост у примјени прописа о индиректним порезима на цијелој територији Босне и Херцеговине.

ПРАВА ПОРЕСКИХ ОБВЕЗНИКА

Право на поступање службеника УИО са поштовањем и уважавањем

Обвезници индиректних пореза имају право да се службеници УИО према њима опходе са дужним поштовањем и уважавањем.

Сваки поступак УИО који укључује присуство пореског обвезника треба да се врши тако да се избјегне било какво задирање у његово лично достојанство или да му се проузрокује било каква неугодност.

Право на информисаност

Обвезник УИО има право да добије информацију и помоћ од УИО у остваривању његових права и извршавању његових обавеза у вези са индиректним порезима. Има право да, као странка, у сваком тренутку буде упознат са ситуацијом и током поступка индиректног опорезивања у коме учествује.

Такође, као странка у поступку индиректног опорезивања, исти има право да познаје идентитет органа и особља које ради за УИО, а под чијом одговорношћу су извршене радње и поступци индиректног опорезивања.

Осим наведеног, има право и да буде информисан о покретању инспекцијских радњи и о њиховом карактеру и обиму, као и о правима и дужностима за вријеме тих радњи и роковима утврђеним законом у оквиру којих ће се те радње вршити.

Исто тако порески обвезници имају право да добију објашњења о начину примјене појединих одредби важећих прописа.

Право на професионалне услуге и помоћ од стране УИО

Кад службеници УИО воде поступак и рјешавају, дужни су странкама омогућити да што лакше заштите и остваре своја права у складу са Уставом Босне и Херцеговине, Европском конвенцијом о заштити људских права и основних слобода и Анексом 6. Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини, водећи при том рачуна да остваривање њихових права не буде на штету права других лица, нити у супротности са законом утврђеним јавним интересом.

Кад службеник у УИО при рјешавању неке управне ствари, с обзиром на постојеће чињенично стање, сазна или оцијени да одређена странка има основа за остварење неког права, упозориће је на то.

Поступак индиректног опорезивања се треба водити брзо и са што мање трошкова и губитка времена за странку и друге особе које учествују у поступку, али тако да се прибави све што је потребно за правилно утврђивање чињеничног стања и за доношење законитог и правилног рјешења.

УИО има обавезу да се постара да незнање и неукост странке, и других лица која учествују у поступку, не буде на штету права која им по закону припадају.

Повеља о правима и обавезама обвезника индиректних пореза

Порески обвезник има право да тражи подршку и подноси захтјеве одговарајућим службама у УИО.

Обвезници индиректних пореза имају право добити од УИО потврде за поднесене пријаве, исправе или обавјештења или њихов садржај. Исти нису обавезни подносити документе који нису обавезујући или оне које су већ раније поднијели или које УИО већ посједује. УИО може тражити од обвезника да потврди већ поднесене податке.

Право на фер третман и непристрасност

УИО треба да штити интересе пореских обвезника у дијелу који се односе на измиривање пореских обавеза. Орган који води поступак, односно рјешава у управним стварима, дужан је обезбиједити успјешно и квалитетно остваривање и заштиту права и правних интереса физичких лица, правних лица и других странака.

У извршавању својих дужности, запослени у УИО су дужни да поступају непристрасно, и то се мора јасно одражавати у њиховом раду.

Право на тајност и заштиту података

Порески обвезник има право на повјерљивост свих података, извјештаја или записа прибављених од УИО, у смислу да се исти искључиво користе у спровођењу прописа у вези са индиректним порезима и да се не могу давати трећим странама, осим у случајевима прописаним законом.

Такође, у поступку се морају заштитити лични и тајни подаци у складу с прописима о заштити личних података, односно тајности података.

Право на поврат новчаних средстава

Порески обвезник има право да добије, без захтјева и у временским периодима утврђеним законом, поврате који произилазе из сваког индиректног пореза, поврате неосновано извршених уплата и поврат трошкова гаранције како је прописано законом, уз утврђену затезну камату.

Право на подношење измијењене ПДВ пријаве

Порески обвезник има право да достави, допуни или измијени исправу и/или пријаву самоопорезивања у року прописаном за редовно подношење пријаве и након истека тог рока све до истека периода од пет година од рока за редовно подношење пријаве.

Право на изјашњавање

Прије доношења рјешења, странци се мора пружити могућност да се изјасни о свим чињеницама и околностима које су важне за доношење рјешења. Рјешење се може донијети без претходног изјашњења странке само у случајевима кад је то законом одређено. У поступку се мора утврдити право стање ствари, и у том циљу морају се потпуно и правилно утврдити све чињенице које су од важности за доношење законитог и правилног рјешења.

Право на слободан приступ информацијама у посједу УИО

Свако физичко и правно лице има право поднијети захтјев за приступ информацијама из надлежности УИО. УИО неће испитивати, нити захтијевати разлоге оправданости захтјева.

Овим се обезбјеђује транспарентност рада и подстиче ефикасност и одговорност службених лица.

Управа је дужна да омогући приступ информацији или дијелу информације које посједује, осим у случајевима предвиђеним Законом о слободи приступа информацијама. Ако Управа није у могућности да удовољи захтјеву о томе ће у року од 8 дана обавијестити подносиоца захтјева с упутом о могућности подношења жалбе надлежном органу укључујући и право обраћања Омбудсмену за људска права Босне и Херцеговине.

Право на подношење примједби

У циљу да се обезбиједи максимална професионалност и транспарентност у раду сваког запосленог у УИО, сви обвезници индиректних пореза, као и сви грађани у Босни и Херцеговини, који су незадовољни радом службеника УИО, непримјереним понашањем или незаконитим поступањем истих, имају могућност подношења примједби.

Примједбе на рад запослених у УИО могу се исказати на сљедећи начин:

- непосредне усмене примједбе,
- примједбе путем телефона, и
- примједбе у писаном облику.

Право на жалбу и судску заштиту

Против сваког рјешења које донесе УИО порески обвезник има право да поднесе жалбу као редован правни лијек у прописаном року.

Рјешење по жалби је коначни управни акт, против којег се може покренути управни спор тужбом код Управног одјељења Суда БиХ.

ОБАВЕЗЕ ПОРЕСКИХ ОБВЕЗНИКА

Редовне обавезе су оне неновчане обавезе које се морају извршити у току поступка индиректног опорезивања и које су законским и подзаконским актима наметнуте обвезницима индиректних пореза за дуг по основу индиректног пореза.

Обавеза уписа у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза

Обвезници, у поступку индиректног опорезивања, дужни су да се региструју и упишу у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза. По завршеном поступку регистрације обвезници добијају идентификациони број, који ће користити у својим односима са УИО.

Обавеза сарадње са УИО

Физичка лица, правна лица и сви други субјекти одговорни за поступање у вези са индиректним порезима, дужни су да пруже УИО било коју врсту података, извјештаја, службених аката и других доказа који се односе на индиректне порезе у вези са извршавањем властитих обавеза или обавеза проистеклих из њихових пословних односа са другим лицима.

Надаље, правна и физичка лица и други субјекти дужни су поступати по захтјеву овлашћеног службеног лица и омогућити му провођење свих мјера и радњи које овлашћено службено лице предузима сходно овлашћењима.

Обавеза вођења и чувања пословних књига и евиденција

Порески обвезници су дужни да се придржавају рачуноводствених прописа, воде евиденције у складу са законским стандардима, као и система информационе подршке и развоја који ће дозволити тумачење података и олакшати претварање тих података у читак формат ако су кодирани.

Лица која подлијежу плаћању индиректних пореза и која електронски достављају податке УИО дужна су чувати копије програма, списе докумената и архиву која садржи оригиналне податке.

Такође, порески обвезници дужни су да испостављају и подносе фактуре или друга законом прихваћена средства доказивања пријема, чувају фактуре, благајничке рачуне и све друге документе у вези са њиховим обавезама индиректних пореза.

Обавеза подношења пријава у прописаним роковима

Порески обвезници су дужни да поднесу пријаве, као и сва друга обавјештења на начин и у року прописаном законским и подзаконским актима.

Обавеза обавјештавања пореског органа о промјени података у Јединственом регистру обвезника индиректних пореза

Сваки обвезник индиректних пореза дужан је УИО пријавити сваку промјену података садржаних у Јединственом регистру обвезника индиректних пореза у року од осам дана по наступању промјене. Уколико се ради о промјени података који су садржани у раније издатом рјешењу и увјерењу, доноси се рјешење о упису промјене података у Регистру и издаје се ново увјерење у року од 30 дана од дана пријаве промјене.

Обавеза омогућавања увида у пословне књиге и документацију

Порески обвезник има обавезу да омогући УИО да:

- направи копије компјутерских списа и других података у вези с порезима који су електронски похрањени,
- приступи компјутерским системима под заштитом,
- изузме компјутере и рачунарску опрему, ако је то неопходно ради провјере пословних трансакција,
- олакшају надзор и провјере УИО,
- достављају УИО књиге, регистре, документе или податке које је обвезник индиректног пореза дужан водити за себе или у име трећих лица, а у вези са поштивањем индиректних прописа. Ако се информације похрањују електронски, на тај начин ће се и достављати УИО на његов захтјев.

Обавеза обрачунавања и плаћања обавеза у прописаном року

Порески обвезник је дужан да утврди своју пореску обавезу, као и да за већ утврђену обавезу од стране УИО уплати порез на начин и у року који је прописан законским или подзаконским актима.

Обавеза индиректних пореза састоји се од главне и споредне обавезе. Главна обавеза је плаћање тачне обавезе по основу индиректних пореза.

Споредне обавезе су сљедеће:

- затезне камате;
- накнадни терет принуде;
- санкције које су изречене за прекршаје прописа о индиректном опорезивању и
- све остале законом прописане обавезе у вези са индиректним опорезивањем.

Повеља о правима и обавезама обвезника индиректних пореза

Закључак

Поштовани порески обвезнике,

Како би се успоставио однос међусобног повјерења између пореског органа и пореских обвезника, УИО у свом раду поступа у складу са најбољом праксом савремених пореских администрација.

Имајући у виду напријед наведено, доносимо ову Повељу како би Вам помогли да боље разумијете:

- шта можете очекивати од нас,
- шта очекујемо од Вас,
- Ваша права и обавезе,
- шта можете учинити ако нисте задовољни поступањем УИО.

Дакле, Повеља права и обавеза обвезника индиректних пореза донесена је са циљем да допринесе успостављању кооперативних односа између пореског органа и пореских обвезника, заснованих на узајамном повјерењу и поштовању. Очекујемо да ће допринијети бољем разумијевању права и обавеза, олакшати међусобну комуникацију и омогућити успостављање већег степена пореске дисциплине.

Ако се цијели поступак одвија у духу добре сарадње и уважавања онда ће се сви учесници пореског поступка осјећати пријатније и као партнери који су усмјерени према истом циљу.

Број: 01-02-2-765-1/20

Датум: 19.06.2020

DIREKTOR

Dr. Miro Džakula